

Joutensuon tuulivoimaosayleiskaava, Pudasjärvi

Yhteenveto annetuista osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa koskevista lausunnoista ja mielipiteistä sekä kaavanlaatijan vastineet

Joutensuon tuulivoimaosayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 27.11.2024 - 10.1.2025 välisen ajan.

Nähtävilläoloaikana annettiin 17 lausuntoa ja 1 mielipide. Uuden kuntalain myötä tässä julkisessa asiakirjassa mielipiteistä on poistettu yksityishenkilöiden henkilötiedot.

Alla on kooste lausunnoista sekä kaavoittajan antamat vastineet niihin.

Pohjois-Pohjanmaan liitto	Kaavanlaatijan vastine
<p>Pohjois-Pohjanmaan liitto on osallistunut hankkeen YVA-menettelyn ennakkoneuvotteluun 16.4.2024.</p> <p>Maakuntakaava muodostaa keskeisen lähtökohdan seudullisten tuulivoimahankkeiden suunnittelulle. Maakuntakaavan tavoitteena on tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaaminen ja yhteisvaikutusten hallinta koko maakunnan tasolla. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen huomioiminen edellyttää, että kaavan tavoitteet, periaatteet, kaavassa osoitettujen alueiden rajaamisen perusteet ja kaavan suunnittelumääräykset otetaan suunnittelussa huomioon.</p> <p>Maakuntakaavassa osoitetut tuulivoima-alueet ovat ensisijaisia seudullisten tuulivoima-alueiden sijoittamispaikkoja. Maakuntakaava on luonteeltaan yleispiirteisien alueidenkäytön suunnitelma; siinä esitettyjen tuulivoima-alueiden rajaukset täsmentyvät kuntakaavan yhteydessä laadittavan YVA-menettelyn ja muiden vaikutustarkastelujen perusteella. Maakuntakaavan joustavuudesta johtuen kuntakaavaratkaisu voi riittävällä selvityksillä perustellen erota maakuntakaavassa osoitetuista tv-alueiden rajauksista. Hankekohtaiset maakuntakaavaa</p>	<p>Hankkeessa toteutetaan maakuntakaavaa tarkemmat selvitykset, mukaan lukien</p>

tarkemmat selvitykset, ympäristövaikutusten arviointi (YVA), mukaan lukien yhteisvaikutusten arviointi ovat ratkaisevina tekijöinä tässä arvioinnissa. Käytännössä osa kuntakaavassa esitetyistä tuulivoimaloista voi sijoittua maakunta-kaavan tv-alueajauksen ulkopuolelle, mikäli eroavaisuus on yksityiskohtaisemmassa kaavassa perusteltu siinä laadituilla, maakuntakaavatasoa tarkemmilla selvityksillä ja vaikutusten arvioinnilla. Tuulivoimaosayleiskaava ei saa kuitenkaan olla ristiriidassa maakunta-kaavan keskeisten tavoitteiden ja periaatteiden kanssa, eikä kaava saa vaikeuttaa maakunta-kaavan toteuttamista.

Hankkeen suhde voimassa oleviin maakunta-kaavoihin

Pohjois-Pohjanmaalla on neljä lainvoimaista maakunta-kaavaa: 1.-3. vaihemaakunta-kaavat ja Hanhikiven ydinvoimamaakunta-kaava. Pohjois-Pohjanmaan maakunta-kaava (2006) on kumoutunut 3. vaihemaakunta-kaavan saatua lainvoiman KHO:n päätöksellä 17.1.2022. Voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti maakunta-kaava ohjaa seudullisesti merkittävää eli lainvoimaisten vaihemaakunta-kaavojen osalta vähintään kymmenen voimalaa käsittävän hankkeen tuulivoimarakentamista.

Pohjois-Pohjanmaan lainvoimaisissa 1. ja 3. vaihemaakunta-kaavoissa Joutensuon alueelle ei ole osoitettu seudullisesti merkittävää tuulivoimaloiden aluetta (tv-1). Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on kuvattu kattavasti lainvoimaisten maakunta-kaavojen hankealueelle, sähkönsiirtoreiteille sekä näiden vaikutusalueelle ulottuvat kaavamerkinnot ja suunnittelumääräykset. Kaavaselostuksessa on arvioitava hankkeen vaikutukset maakunta-kaavassa osoitettuihin kaavamerkintöihin ja suunnittelumääräyksiin.

Energia- ja ilmastovaihemaakunta-kaava ja TUULI-hanke

Pohjois-Pohjanmaan liitossa on vireillä energia- ja ilmastovaihemaakunta-kaavan laatiminen.

yhteisvaikutusten arviointi. Hankkeessa varmistetaan, että se ei ole maakunta-kaavan keskeisten tavoitteiden ja periaatteiden kanssa, eikä vaikeuta maakunta-kaavan toteuttamista.

Kaavaselostuksessa on arvioitu hankkeen vaikutukset maakunta-kaavassa osoitettuihin kaavamerkintöihin ja suunnittelumääräyksiin.

<p>Yhtenä merkittävänä teemana energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa tarkastellaan maakunnan tuulivoiman kokonaisuutta, uusia tuulivoima-alueita ja sähkönsiirtoa maakunnassa. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa osoitetaan lisäksi valtioneuvoston 18.11.2021 päätöksen mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA 2021), uuden luokittelun mukaiset pohjavesialueet (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus), vuosina 2019-2023 kartoitetut ja päivitettyt perinnebiotoopit (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ja Metsähallitus) valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien osien ja kaasuputken yhteystarvemerkinä. Alkuvuodesta 2025 nähtävälle asetettavassa uudessa ehdotusvaiheessa kaava-aineistoon lisätään valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet (VARK 2024, VN 7.11.2024).</p> <p>TUULI-hanketta (Kestävä tuulivoimarakentaminen Pohjois-Pohjanmaalla) toteutettiin 1.6.2020-30.4.2023 välisenä aikana. TUULI-hankkeessa valmistui useita tuulivoimatuotantoa ja sijoittamista koskevia taustaselvityksiä kuten linnuston päämuuttoreitin päivitysselvitys, viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvitys, susireviiriselvitys, sähkönsiirtoselvitys, maakotkaselvitys ja maisemaselvitys. TUULI-hankkeen sijainninhjausmalli valmistui kesäkuussa 2022 ja sen tulokset olivat energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnoksessa esitettävien tuulivoima-alueiden lähtökohtina. TUULI-hankkeessa tutkittiin pinta-alaltaan vähintään 7 km² suuruisia tuulivoimaloiden alueita. Luonnos- ja viranomaisehdotusvaiheissa seudullisesti merkittäväksi tuulivoimaloiden alueeksi maa-alueilla (tv-1) määriteltiin vähintään 7 voimalaa. Seudullisesti merkittävien tuulivoimaloiden alueenmääritelmä palautettiin julkisessa ehdotusvaiheessa lainvoimaisten 1. ja 3. vaihemaakuntakaavojen mukaiseksi eli seudullisesti merkittävä kokonaisuus on kymmenen (10) tai useampia voimaloita käsittävä tuulivoimahanke.</p> <p>Maakuntakaavan ehdotusvaiheessa keväällä 2024 toteutettiin Natura-alueita koskeva</p>	<p>Joutensuon alueen läheisyyteen ei sijoitu valtakunnallisesti merkittäviä arkeologisia kohteita.</p>
---	--

riskiselvitys, jossa tarkasteltiin Pohjois-Pohjanmaan Natura-alueille tuulivoimarakentamisesta kohdistuvia vaikutuksia ja Natura-alueiden ulkopuolisten suojelualueiden ekologista verkostoa. Selvitys löytyy maakuntakaavoituksen julkisilta verkkosivuilta <https://www.pohjoispohjanmaa.fi/kehittaminen/maakuntakaava/ilmasto-maakuntakaava/#naturariskit>.

Energia- ja ilmastovaihemmaakuntakaava on edennyt julkiseen ehdotusvaiheeseen. Energia- ja ilmastovaihemmaakuntakaavan julkinen ehdotus käsiteltiin maakuntahallituksen kokouksessa 17.9.2024 § 145 ja se oli nähtävillä 23.9.-24.10.2024 välisenä aikana. Maakuntakaava-aineisto kohdekuvauksineen löytyy maakuntakaavoituksen verkkosivuilta <https://www.pohjoispohjanmaa.fi/kehittaminen/maakuntakaava/ilmastomaakuntakaava/>.

Maakuntahallitus käsittelee kuulemisaikana saadun palautekoosteen kokouksessaan [19.11.2024](#) ja kävi maakuntakaavan etenemisestä evästekeskustelun. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemmaakuntakaavan oli määrä valmistua vuoden 2024 aikana, mutta julkisen ehdotusvaiheen runsaan palautteen, sen edellyttämien työneuvotteluiden ja kaava-aineiston täsmentämistarpeen takia hyväksymiskäsittely siirtyy keväälle 2025. Ympäristöviranomaisten lausunnot toivat esiin sen, että energia- ja ilmastovaihemmaakuntakaavan kaavaratkaisua on tarkasteltava uudelleen erityisesti Natura 2000-verkoston suojeluperusteiden ja niiden läheisyyteen osoitettujen tuulivoima-alueiden osalta. Tämä tarkoittaa sitä, että vaihemmaakuntakaavan tv-alueiden rajaukset tarkentuvat edelleen energia- ja ilmastovaihemmaakuntakaavan seuraavassa, kaavaehdotuksen toisessa kuulemisvaiheessa helmi-maaliskuussa 2025.

Voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain mukaan seudullisesti merkittävää tuulivoima-aluetta ei voida hyväksyä ennen kuin alue on maakuntavaltuuston hyväksymässä maakuntakaavassa seudullisesti merkittävänä tv-alueena. Maakuntavaltuuston hyväksymispäätös voi olla

<p>valituskäsittelyn alaisena oikeusasteissa eli maakuntakaavan ei tarvitse olla lainvoimainen (riittää, että kaava on kuulutettu voimaan ilman lainvoimaa MRL 201 §). Kuntakaavan selvitykset ja kaavoitus voivat kuitenkin edetä ehdotusvaiheen kuulemiseen saakka ennen maakuntakaavan voimaan kuuluttamista.</p> <p>Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan julkisessa ehdotuksessa Joutensuon hankealueen keskiosaan on osoitettu tuulivoimaloiden alue tv-1 411, Maukku. Joutensuon hankealueen 51 voimalasta noin 17 sijoittuisi maakuntakaavan tv-alueelle tai tv-alueen rajan välittömään läheisyyteen. Hankealueen pohjois-, itä- ja eteläosan voimalat eivät sen sijaan tukeudu vireillä olevan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan tuulivoimaloiden alueeseen. Maakuntakaavan tv-alueen rajaukseen ovat vaikuttaneet Natura- ja maisemavaikutukset, joista merkittävimmät kohdistuvat Olvassuon Natura-alueeseen ja Olvassuon valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen sekä maakunnallisesti arvokkaaseen Jongun, Jaurakan ja Puhoksen joki- ja järvimaisemat -maisema-alueeseen.</p> <p>Joutensuon osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavaa käsittelevässä luvussa on osin vanhentunutta tietoa. Kaavamerkinnot, -määräykset ja raportin kuva 14 ovat energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan viranomais ehdotuksesta (mkh 19.12.2023), joka oli nähtävillä alkuvuodesta 2024. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan julkiseen ehdotukseen on täsmennetty useiden kaavamerkintöjen selityksiä ja suunnittelumääräyksiä, myös tuulivoimarakentamisen yleistä suunnittelumääräystä on uudistettu. Joutensuon tuuli- ja aurinkovoimahankkeen kaavaselostuksessa on huomioitava nämä uudet suunnittelumääräykset ja arvioitava Joutensuon hankkeen suhdetta energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa osoitettuihin kaavamerkintöihin ja suunnittelumääräyksiin. Hankkeen jatkosuunnittelussa on varmistuttava energia- ja</p>	<p>Joutensuon hankkeessa arvioidaan vaikutukset Natura-alueeseen sekä maisemavaikutukset arvokkaisiin maisema-alueisiin.</p> <p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelman ja kaavaselostuksen tiedot Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavasta on päivitetty ja uudet määräykset huomioitu sekä arvioitu Joutensuon hankkeen suhdetta energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa osoitettuihin kaavamerkintöihin ja suunnittelumääräyksiin.</p>
--	---

<p>ilmastovaihe- ja maakuntakaavan suunnittelumääräysten toteutuminen.</p> <p>Maakuntakaavan tv-alueen rajaukseen liittyvät tekijät ja maakuntakaavoituksen aikana laaditut selvitykset (erityisesti maakotka-, maisema- ja Natura-alueita ja ekologista verkostoa koskevat selvitykset) tulee huomioida Joutensuon hankkeen YVA- ja kaavoitusmenettelyissä. Joutensuon hankkeen jatkosuunnittelussa on myös kiinnitettävä erityistä huomiota energia- ja ilmastovaihe- ja maakuntakaavan julkisen kaavaehdotuksen kaavaratkaisuun ja aluetta koskeviin tunnistettuihin vaikutuksiin, jotka esitetään kaavaselostuksessa ja kyseisen alueen kohdekuvauksessa.</p> <p>Sähkönsiirto</p> <p>Sähkönsiirron ratkaisut tuottavat merkittäviä vaikutuksia tuulivoimapuistojen ulkopuolelle. Joutensuon tuuli- ja aurinkovoimahankkeen liittämisestä kantaverkkoon tutkitaan hankkeen YVA-ohjelman mukaan kolme eri vaihtoehtoa, joista kahden reittilinjatukset ovat tiedossa. Suunnitellut voimajohdot olisivat vaihtoehdosta riippuen 22-46 kilometrin mittaisia 400 kV:n voimajohtoja, jotka sijoittuisivat kokonaan uuteen maastokäytävän eli sähkönsiirrolla olisi merkittäviä vaikutuksia suhteessa nykytilanteeseen. YVA-ohjelman mukaan hankevastaava selvittää kolmatta vaihtoehtoa, jossa pyrittäisiin yhteistyöhön Joutensuon hankealueesta länteen suunnitella olevan Aittovaaran tuulivoimapuiston kanssa. Pohjois-Pohjanmaan liitto on antanut ELY-keskukselle yksityiskohtaisemman lausunnon Joutensuon tuuli- ja aurinkovoimahankkeen YVA-ohjelmasta. Tämä lausunto on huomioitava hankkeen kaavoitusmenettelyssä.</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihe- ja maakuntakaavan julkiseen ehdotukseen uudistettiin tuulivoimarakentamisen yleisiä suunnittelumääräyksiä sähkönsiirron osalta: <i>”Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin. Suunnittelua on tehtävä</i></p>	<p>Maakuntakaavan tv-alueen rajaukseen liittyvät tekijät ja maakuntakaavoituksen aikana laaditut selvitykset on huomioitu Joutensuon hankkeen YVA- ja kaavoitusmenettelyissä ja kiinnitetty huomiota energia- ja ilmastovaihe- ja maakuntakaavan kaavaratkaisuun ja aluetta koskeviin tunnistettuihin vaikutuksiin kaavaselostuksessa ja alueen kohdekuvauksessa.</p> <p>Lausunto huomioidaan hankkeen kaavoituksessa.</p> <p>Uudistuneet yleiset suunnittelumääräykset huomioidaan.</p>
---	--

<p><i>yhteistyössä muiden energiantuotannon hanke-toimijoiden, kuntien, viranomaisten sekä kanta- ja alueverkkoyhtiöiden kanssa. Lisäksi on arvioitava sähkönsiirron yhteisvaikutukset muiden voimajohtohankkeiden kanssa sekä maalla että merellä.”</i></p> <p>Aurinkovoima</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihe- maakuntakaavan julkisessa ehdotuksessa on aurinkovoiman osalta annettu yleisiä suunnittelu- määräyksiä. Uudistetut määräykset löytyvät julkisen ehdotuksen merkintöjen ja määräyksien asiakirjasta: https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/wp-content/uploads/2024/09/EHDO-TUS_MM_P-Penergia-Ilmasto-vmkk-9.9.2024-MKH-17.9.2024.pdf. Yleiseen suunnittelumääräykseen on mahdollisesti tulossa tarkistuksia toiseen ehdotusvaiheen kuulemiseen.</p> <p>Vaikutukset ranta-asemakaavoihin</p> <p>Hankealueella ja sen välittömässä läheisyydessä sijaitsee useita Korpjoen ranta-asemakaavoitettuja alueita. Hankealueella Kangaslammen rannassa Korpjoen asemakaavassa osoitettu alue on maa- ja metsätalousalue, jolla on erityisiä luontoarvoja (MY). Noin 1,5 km päässä hankealueelta itään Korpjoen ranta-asemakaavassa on osoitettu MY-alueen lisäksi loma-asuntojen korttelialue (RA) ja maa- ja metsätalousalue (M). Hankealueen länsipuolella alle kilometrin etäisyydellä sijaitsee Honkajärven rantakaava, jossa on osoitettu mm. loma-asuntojen korttelialue (RA). Lisäksi suunnittelualueen itäpuolella alle kahden kilometrin etäisyydellä sijaitsee Korpisen ranta-asemakaava, johon on osoitettu mm. loma-asuntojen korttelialue (RA) ja lähivirkistysalue (VL). Korpisen ranta-asemakaavan muutos on vireillä ja muutoksessa kaava-alueelle osoitetaan edellisten lisäksi pysyvää asutusta (AO). Joutsensuon tuuli- ja aurinkovoimahanke sijoittuu näiden ranta-asemakaava-alueiden väliin. Joutsensuon hankkeessa on arvioitava huolellisesti hankkeen vaikutukset ranta-asemakaavoihin ja varmistuttava ettei tuuli- ja</p>	<p>Energia- ja ilmastovaihe- maakuntakaavan aurinkovoimaa koskevat yleiset suunnittelumääräykset huomioidaan hankkeessa.</p> <p>Vaikutukset ranta-asemakaavoihin on arvioitu, eikä tuuli- ja aurinkovoimahanikkeella estetä ranta-asemakaavoissa osoitettujen toimintojen toteuttamista.</p>
--	--

<p>aurinkovoimahankkeella estetä ranta-asemakaavoissa osoitettujen toimintojen toteuttamista.</p> <p>Vaikutusten arviointi</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan liitto on antanut ELY-keskukselle yksityiskohtaisemman lausunnon hankkeen YVA-ohjelmasta. Tämä lausunto on huomioitava Joutensuon kaavoitusmenettelyssä.</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan Joutensuon tuuli- ja aurinkovoimahankkeen (ml. sähkönsiirto) todennäköisesti merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat valtakunnallisesti arvokkaalle Olvassuon maisema-alueelle, maakunnallisesti arvokkaalle Jongun, Jaurakan ja Puhoksen joki- ja järvimaisemat -maisema-alueelle, ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen, useille Natura-alueille, ekologiseen verkostoon, linnustoon, poronhoitoon ja yhteisvaikutuksiin hankealueen koillispuolelle noin 4 kilometrin päähän sijoittuvan Tolpanvaaran toiminnassa olevan 13 voimalan tuulivoimapuiston kanssa. Vaikutusten arviointiin on kiinnitettävä erityistä huolellisuutta ja esitettävä lievennystoimenpiteitä.</p>	<p>Kyseiset vaikutukset on arvioitu ja lievennystoimenpiteitä esitetty.</p>
<p>Pohjois-Pohjanmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus</p>	<p>Kaavanlaatijan vastine</p>
<p>Emme anna lausuntoa Joutensuon tuuli- ja aurinkovoimaosayleiskaavan OASista. Kaavan laadinnassa tulee huomioida YVA-ohjelmasta annettu lausunto (7.2.2025) kokonaisuudessaan.</p> <p>Kaavoitustilanteen osalta erityisenä huomiona nostan sen, että osayleiskaavalla ei voida ohittaa Kangaslammen alueella voimassa olevaa Korpjoen ranta-asemakaavaa, toisin sanoen ranta-asemakaavan alueelle ei tule osoittaa yleiskaavalla tuulivoimalaa tai muutakaan rakentamista voimassa olevan tarkemman kaavan vastaisesti.</p> <p>Kaava-aineistoissa on jatkossa tarpeen tunnistaa lainsäädännössä tapahtuneet muutokset maankäyttö- ja rakennuslaista</p>	<p>Osayleiskaavassa ei osoiteta ranta-asemakaavan alueelle rakentamista.</p>

<p>alueidenkäyttölaiksi ja rakentamislainsäädäntö ei enää tunne suunnittelutarveratkaisua, jota OASin mukaan todennäköisesti sovellettaisiin aurinkovoimalan rakentamisessa.</p>	<p>Kaava-aineistoissa on tunnistettu muutokset alueidenkäyttölaiksi ja rakentamislainsäädäntöön ja OAS päivitetty näiltä osin.</p>
Kainuun liitto	Kaavanlaatijan vastine
<p>Maakuntakaavoituksen osalta Kainuun liitto tarkentaa, että Kainuussa on voimassa kuusi maakuntakaavaa. Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035 (hyväksytty 12.12.2023) on kuulutettu tulemaan voimaan 6.3.2024. Tuulivoimamaakuntakaavan hyväksymispäätöksestä on valitettu muutoksenhakuviranomaiseen. Muutoksenhakuviranomainen voi kieltää maakuntakaavan hyväksymispäätöksen täytäntöönpanon.</p> <p>Kainuun liitto toteaa, että osallistumis- ja arviointisuunnitelman kuvassa 15 (30. 11) oleva Kainuun epävirallinen maakuntakaavayhdistelmä ei sisällä Kainuun voimassa olevan tuulivoimamaakuntakaavan 2035 maankuntakaavamerkintöjä, kuten esimerkiksi maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti arvokas alue (vma). Tätä uudempi maakuntakaavayhdistelmä (12.12.2023) on saatavilla Kainuun liiton verkkosivuilta.</p> <p>Kainuun liitto toteaa tarkennuksena, että osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa mainittujen luonnonsuojelualueiden tai -kohteiden (SL) sekä Natura 2000 -verkostoon kuuluvien tai ehdotettujen alueiden lisäksi Joutensuon suunnittelualueen vaikutusalueita koskevat lisäksi Kainuun voimassa olevissa maakuntakaavoissa seuraavat merkinnät ja määräykset:</p> <ul style="list-style-type: none">● Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet (M-alueet), jota koskee suunnittelumääräys● Poronhoitoalueen raja, jota koskee suunnittelumääräys <p>Lisäksi koko Kainuun maakuntakaava-alueen käsitettävät yleismääräykset koskevat Kainuun alueelle sijoittuvaa sähkönsiirtovaihtoehtoa, jota tarkastellaan YVA-menettelyssä. Kainuun</p>	<p>Kainuun maakuntakaavan käsittelyssä on käytetty uudempaa maakuntakaavayhdistelmää.</p> <p>Merkinnät ja määräykset on lisätty listaukseen ja otettu huomioon vaikutusten arvioinnissa.</p> <p>Energiansiirron yleismääräys on huomioitu.</p>

<p>voimassa olevassa tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 on annettu mm. energiansiirtoa koskevia yleisiä suunnittelumääräyksiä:</p> <p>"Energiatuotantoalueita suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota energian siirtoyhteyksien järjestämiseen. Lähekkäin sijoittuvien energiatuotantoalueiden liittäminen voimansiirtoverkkoon on ensisijaisesti pyrittävä keskittämään yhteiseen johtokäytävään ja yhteispylväisiin, yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa.</p> <p>Energiansiirtoyhteyksiä suunniteltaessa on otettava huomioon kyseisen energiansiirtohankkeen sekä eri energiantuotanto- tai -siirtohankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti asutukseen, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. "</p> <p>Kainuun liitto pitää tärkeänä, että tuulivoimahanketta suunniteltaessa huomioidaan muut lähialueelle Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntien rajalla suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet ja sähkönsiirto- ja ratkaisut sekä niiden yhteisvaikutukset. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on erityisesti hyvä huomioida vaikutukset ihmisiin, maisemaan, linnustoon, eläimistöön, ekologiin yhteyksiin, radiojärjestelmiin sekä säätökahavaintojen ennustettavuuteen ja esittää keinoja haitallisten vaikutusten lieventämiseksi yhteistyössä muiden alueen tuulivoimatoimijoiden kanssa.</p> <p>Kainuun liitto korostaa avoimen tiedottamisen ja vuoropuhelun sekä eri kanavien viestimisen tärkeyttä kaikissa tuulivoimarakentamiseen liittyvissä suunnittelu- ja toteuttamisvaiheissa.</p> <p>Kainuun liitolla ei ole muuta lausuttavaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.</p>	<p>Muut lähialueelle Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntien rajalla suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet ja sähkönsiirto- ja ratkaisut sekä niiden yhteisvaikutukset on huomioitu hankkeessa ja yhteisvaikutukset arvioitu sekä lievennyskeinoja esitetty.</p>
--	---

Kainuun Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	Kaavanlaatijan vastine
<p>Koska vireillä oleva Joutensuon tuuli- ja aurinkovoimaosayleiskaava sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan maakunnan alueelle, Kainuun ELY-keskus lausuu asiasta vain toimialueensa, Kainuun maakunnan, osalta seuraavaa:</p> <p>Kaavallinen tilanne</p> <p>Vaikka Joutensuon tuuli- ja aurinkovoimaosayleiskaava-alue sijoittuu kokonaisuudessaan Pohjois-Pohjanmaan maakunnan alueelle, osa sähkönsiirtoreittivaihtoehtoa sijoittuu myös Kainuun maakunnan puolelle. OAS:iin on koottu tietoa myös Kainuun maakuntakaavatilanteesta ja merkinnöistä. Tulee huomioida, että koottujen merkintöjen lisäksi kuvan 15 mukainen suunniteltu sähkönsiirtoreitti sijoittuu maa- ja metsätalousvalaiselle alueelle (M), jolle maakuntakaavassa on annettu suunnittelumääräys. Suunnittelumääräyksen sisältö on huomioitava jatkosuunnittelussa. Lisäksi todettakoon, että OAS:ssa mainittujen viiden maakuntakaavan lisäksi Kainuussa on voimassa myös Kainuun maakuntavaltuuston kokouksessaan 12.12.2023 hyväksymä Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035. Kainuun liitto on kuuluttanut maakuntakaavan voimaan tulosta 6.3.2024 valituksista huolimatta. Tässä hyväksytyssä maakuntakaavassa on annettu mm. energian siirtoa koskeva yleinen suunnittelumääräys.</p> <p>Ekologiset yhteydet</p> <p>Alueidenkäyttölain (AKL) 28 §:n 1 mom. mukaan kaava on mahdollisuuksien mukaan yhteen sovitettava maakuntakaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntakaavoituksen kanssa. Kainuun ELY-keskus muistuttaa, että edellä mainitun Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan laadinnan yhteydessä Kainuun liitto laati Ekologiset yhteydet Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisessa -selvityksen (Kainuun liitto 2023). Vaikka itse kaava-alue sijoittuu kokonaisuudessaan Pohjois-Pohjanmaan maakunnan</p>	<p>Merkintä on lisätty luetteloon ja suunnittelumääräyksen sisältö huomioitu.</p> <p>Ekologisiin yhteyksiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa on huomioitu Kainuun liiton vuonna 2023 julkaisema Ekologiset yhteydet Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisessa.</p>

<p>alueelle, Kainuun ELY-keskus esittää, että kaavaratkaisun ja vaikutusten arvioinnin yhteydessä huomioidaan selvityksessä todettujen yhteyksien säilyminen. Ekologisten yhteyksien säilymistä korostetaan myös valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa (VAT).</p> <p>Rakennettu kulttuuriympäristö</p> <p>OAS:n kuvassa 10 on esitetty maakunnallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet ja maisema-alueet 20 km Joutensuon suunnitelluista voimaloista. Kartassa on kuvattu mm. Pohjois-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan mukaista maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä. Jotta tarkastelu olisi johdonmukaista, Kainuun ELYkeskus ehdottaa, että samalla laajuudella kuvattaisiin myös Kainuun maakuntakaavan mukaiset maakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset kohteet tai alueet. Todettakoon, että kartassa maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet on esitetty yhdenmukaisesti sekä Pohjois-Pohjanmaan että Kainuun maakuntien osalta.</p>	<p>Kaavaselostuksen karttaan on lisätty Kainuun maakuntakaavan mukaiset maakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset kohteet tai alueet.</p>
<p>Metsähallitus</p>	<p>Kaavanlaatijan vastine</p>
<p>Metsähallitus tulee lausumaan hankkeen YVA-ohjelmasta, ja on saanut PohjoisPohjanmaan ELY-keskukselta lisäaikaa lausumiseen 17.1.2025 asti. Metsähallitus toimittaa YVA-ohjelmasta antamansa lausunnon myös kaupungille tiedoksi ja huomioitavaksi osayleiskaavan valmistelussa.</p>	<p>YVA-ohjelmasta annettu lausunto huomioidaan kaavoituksessa.</p>
<p>Pohjois-Pohjanmaan museo</p>	<p>Kaavanlaatijan vastine</p>
<p>Hankealueelta tunnetaan kaksi muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamaa kiinteää muinaisjäännöstä (1-2) ja yksi muu kulttuuriperintökohde (3). Kohteet ovat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kalettomankangas (muinaisjäännöstunnus 1000024930), tervahauta 2. Korentovaara (1000024928), terahauta 	

<p>3. Niskasaari luode (1000035416), työ- ja valmistuspaikat</p> <p>Voimajohtolinjoilta (noin 200 m etäisyydeltä) tunnetaan kolme kiinteää muinaisjäännöstä. Kohteet ovat:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Peräkangas E (620010036), pyyntikuopat2. Luppoperä SW (620010035), pyyntikuopat3. Koirakangas 1 (1000029092), hiilimiilut <p>Lisäksi pohjoisemman voimajohtolinjan läheisyydessä sijaitsee kansalaislöytöinä tehtyjä ilppari-ilmoituksia; lijoen rantapelloilta on löydetty historialliselta ajalta peräisin olevaa esineistöä. Hankealueella ja voimajohtoreiteillä sijaitsee myös runsaasti Oulun yliopiston ja Museoviraston Lidark-hankkeessa tunnistettuja tervahautoja ja hiilimiiluja.</p> <p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta käy ilmi, että hankealueella toteutetaan arkeologinen inventointi.</p> <p>Arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvissa vaikutuksissa tulee huomioida tuulivoimaloiden sijainnin, aurinkovoima-alueen, tiestön, sähköasemien, ilmajohto- ja maakaapelilinjojen lisäksi mahdolliset maa-aineksen otopaikat ja mahdolliset maan läjityspaikat sekä väliaikaiset nosto-, varastointi-, pysäköinti- ja työmaaparakkialueet. Myös väliaikaiset ajoreitit ja metsänhakkuut ja raivaukset voivat vahingoittaa tai tuhota arkeologista kulttuuriperintöä. Vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida myös mahdolliset hankealueen ulkopuolelle kohdistuvat toimenpiteet kuten teiden perusrakennukset. Myös näissä tapauksissa tulee selvittää tulevatko toimenpiteet kohdistumaan arkeologiseen kulttuuriperintöön.</p> <p>Jatkosuunnittelussa museo edellyttää, että vaikutusten arvioinnissa huomioidaan arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet alakohteineen koko siihen kuuluvan muinaisjäännösalueen alueelta. TV-alueen kaavamääräyksen mukaan tuulivoimalat on mahdollista sijoittaa mihin tahansa kohtaan tv-alueella. Tämän vuoksi vaikutusten tarkastelualueena tulee olla tv-alue, ei</p>	<p>Vaikutukset arkeologiselle kulttuuriperinnölle on huomioitu lausunnon mukaisesti. Maa-ainestenottoa ei tehdä alueella hankevastaavan toimesta. Kaavassa ei osoiteta maa-aineksenotto- tai maan läjityspaikkoja eikä pysäköinti- ja työmaaparakkialueita. Kaavan sm-määräys kuitenkin velvoittaa välttämään muinaisjäännöksiin kajoamisen myös näiden toimintojen osalta.</p> <p>Vaikutusten arvioinnissa on huomioitu muinaisjäännösalueen rajaukset. Tv-alueita ei ole sijoitettu siten, että muinaisjäännös jäisi tv-alueen sisälle. Tv-alueet on huomioitu vaikutusten arvioinnissa.</p>
--	--

<p>voimalan keskipiste. Tv-alueita ei tule sijoittaa siten, että muinaisjäänös jäisi tv-alueelle. Samoin tielinjojen ja sähkölinjojen vaikutusalue ulottuu keskilinjaa laajemmalle. Tuulivoimahankkeissa tieverkoston leveys tulee yleensä olla vähintään 4,5- 5 metriä leveitä ja puustosta vapaaksi raivattava huoltotieaukko noin 10-20 metriä leveä. Tämän lisäksi tiealueeseen kuuluu myös mahdolliset levennykset, ojat ja läjitysalueet.</p> <p>Kaavaselostuksessa tulee tuoda ilmi, että hankealueella sijaitsevat arkeologiset kohteet tulee merkitä selkeästi maastoon ennen rakennustöiden aloittamista ja niiden ajaksi. Vaikutusten minimoimiseksi hakkuissa suositellaan jätettäväksi pitkät kannot rakennustöiden vaikutusalueille sijaitsevien kohteiden ympärille. Tämä auttaa kohteita erottumaan maastosta työskentelyn ja myöhempien huoltotoimien aikana.</p> <p>Arkeologiset kohteet ovat osa laajempaa kulttuuriympäristöä ja ne kertovat ympäristön hyödyntämisestä eri aikoina. Hankkeella voi siten olla vaikutuksia kohteiden paikallishistorialliseen arvoon, edustavuuteen ja kohteiden kokemiseen maiseman muutoksen myötä. Vaikutuksia arvioitaessa onkin huomioitava kohteiden suhde ympäröivään maastoon ja maisemaan.</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan museolla ei ole muuta huomautettavaa Joutensuon tuuli- ja aurinkovoimahankkeen OASista arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan museolla ei ole tässä vaiheessa huomauttamista asiaan liittyen rakennetun kulttuuriympäristön tai maiseman osalta.</p>	<p>Kaavamääräyksiin on lisätty lause: ” Muinaisjäänökset, jotka sijoittuvat 300 metrin etäisyydelle rakennettavista tuulivoimaloista, niiden huolto- ja rakentamisteistä sekä nykyisistä perusparannettavista teistä ja maakaapeleista, tulee merkitä maastoon ennen rakentamistöiden aloittamista, jotta niihin ei kohdistu vaurioita.”</p> <p>Suositus hakkuista on kirjattu kaavaselostukseen.</p> <p>Vaikutustenarvioinnissa on otettu huomioon maiseman merkitys kohteille.</p>
<p>Caruna Oy</p>	<p>Kaavanlaatijan vastine</p>
<p>Nykyinen jakeluverkko ja suurjännitteinen jakeluverkko</p> <p>Hankkeen kaava-alueen läheisyydessä sijaitsee Caruna Oy:n 20 kV:n ja 0,4 kV:n jakeluverkkoa liitteen 1 mukaisesti.</p>	<p>Lausunto merkitään tiedoksi, ei aiheuta muutoksia kaava-asiakirjoihin.</p>

<p>Caruna Oy:n Pudasjärvi - Taivalvaara 110 kV:n voimajohto sijaitsee n. 18 km kaavaalueelta pohjoiseen ja Tolpanvaaran sähköasema n. 10 km koilliseen.</p> <p>Caruna Oy muistuttaa, että Caruna Oy:n jakeluverkkoon mahdollisesti tarvittavien muutosten toteuttamisen kustannuksista vastaa aiheuttamisperiaatteen mukaisesti muutostarpeen aiheuttaja. Johtojen ja laitteiden siirto edellyttää, että niille järjestyy uusi pysyvä sijainti. Hankkeen suunnitellun sähkönsiirtolinjan SVE2 sekä tiestön ja Carunan sähköverkon mahdollisissa risteämätilanteissa tulee pyytää risteämälausunto Caruna Oy:ltä. Risteämälausuntopyynnön voi lähettää osoitteeseen alueverkko@caruna.fi.</p> <p>Vaikutukset sähköjakeluun</p> <p>Merkittävää uutta sähköntuotantoa ei nykytilanteessa ole liitettävissä Caruna Oy:n suurjännitteiseen jakeluverkkoon Pudasjärvellä.</p> <p>Muuta huomautettavaa</p> <p>Caruna Oy:llä ei ole muuta huomautettavaa kaavahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Toivomme mahdollisuutta lausua myös seuraavissa kaavoitusprosessin vaiheissa.</p>	
<p>Elisa Oyj</p>	<p>Kaavanlaatijan vastine</p>
<p>Emme ole hanketta vastaan, pyydämme kuitenkin huomioimaan Elisan teleliikenteelle aiheutuvat haitat.</p> <p>Kyseisen hankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.</p> <p>Lisätietoja antaa: verkontuki@elisa.fi</p>	<p>Lausunto merkitään tiedoksi, ei aiheuta muutoksia kaava-asiakirjoihin.</p>
<p>EPV Alueverkko Oy</p>	<p>Kaavanlaatijan vastine</p>
<p>EPV Alueverkko Oy:llä ei ole lausuttavaa Pudasjärven Joutensuon tuuli- ja aurinkovoimaosayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.</p>	<p>Lausunto merkitään tiedoksi, ei aiheuta muutoksia kaava-asiakirjoihin.</p>

Fingrid Oyj	Kaavanlaatijan vastine
<p>Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta teidän tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajilta.</p> <p>Lausumme mielellämme tarkentuvasta YVA-menetelmästä ja kaavaratkaisusta.</p> <p>YVA-asiakirjat sekä yleis- ja asemakaavat, joissa on Fingrid Oyj:n voimajohtoja tai muita toimintoja, pyydämme lähettämään lausunnolle osoitteeseen kirjaamo@fingrid.fi.</p> <p>Fingridin yhteyshenkilönä toimii Mika Penttilä puh. 030 395 5230.</p>	<p>Lausunto merkitään tiedoksi, ei aiheuta muutoksia kaava-asiakirjoihin.</p>
Fintraffic	Kaavanlaatijan vastine
<p>Fintraffic Lennonvarmistus Oy vastaa Suomen ilmatilan käytön hallinnasta sekä lentoreitti- ja lennonvarmistuspalveluista 22 lentoasemalla Suomessa.</p> <p>Toimintamme lähtökohtana on aina lentoliikenteen turvallisuus, lentojen sujuvuus ja säännöllisyys.</p> <p>Ilmailulaki määrää lentoesteistä siten, että rakennelma tai laite ei saa häiritä ilmailua palvelevia laitteita tai lentoliikennettä tai aiheuttaa muutoin vaaraa lentoturvallisuudelle. Ilmailulain 1.10.2023 voimaanastuneen muutoksen mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto selvittää osana lentoestelupaprosessia lentoesteen vaikutukset lentoliikenteen sujuvuudelle ja lentoaikojen pitäjälle.</p>	<p>Lausunto merkitään tiedoksi, ei aiheuta muutoksia kaava-asiakirjoihin.</p>
Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos	Kaavanlaatijan vastine
<p>Pelastusviranomaisen on tutustunut osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan ja toteaa, ettei siitä ole huomautettavaa. Pelastusviranomaisen antaa lausuntonsa osayleiskaavaluonnoksesta.</p>	<p>Lausunto merkitään tiedoksi, ei aiheuta muutoksia kaava-asiakirjoihin.</p>

Väylävirasto	Kaavanlaatijan vastine
<p>kiitos lausuntopyyntöä Pudasjärven Joutensuon tuuli- ja aurinkovoimaosayleiskaavaan liittyen.</p> <p>Suunnittelualue jää radasta sen etäälle, ettei Väylävirastolla ole asiaan rautateiden näkökulmasta lausuttavaa. Maanteiden osalta lausunnon antaa Ely L-vastuualue.</p> <p>Alueen suunnittelussa on kuitenkin hyvä huomioida Liikenneviraston eli nyk. Väyläviraston "Tuulivoimalaohje Ohje tuulivoimalan rakentamisesta liikenneväylien läheisyyteen" 2012. Siihen on koottu perusasioita mm. vaadittavista etäisyyksistä, liittymistä ja kuljetusreiteistä: https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/121757/lo_2012-08_978-952-255-130-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y</p> <p>Lisäksi alueen rakentamisessa on kiinnitettävä huomiota rakentamisen aikaisiin kuljetuksiin ja niiden reitteihin. Rakentamisen aikaiset kulkuyhteydet tulee järjestää mahdollisuuksien mukaan mieluummin muualta kuin radanylitysten tai tasoristeysten kautta, sillä erityisesti tasoristeysten kansirakenteisiin sisältyy kantavuusrajoituksia. Erikoiskuljetukset edellyttävät tasoristeysten kansirakenteiden vahvistamista ja mahdollisesti jännitekatkoja. Lisäksi sekä ylitysten vahvistaminen/parantaminen että uudet tasoristeykset edellyttävät Väyläviraston tasoristeyslupaa.</p>	<p>Väyläviraston "Tuulivoimalaohje Ohje tuulivoimalan rakentamisesta liikenneväylien läheisyyteen" on otettu huomioon.</p>
Ilmatieteen laitos	Kaavanlaatijan vastine
<p>Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Joutensuon tuuli- ja aurinkovoimahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan, koska alue on yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta.</p> <p>Huomiona kuitenkin, että tuulivoimahankkeen olleessa näin suuri ja sen sijaitessa lähellä muita hankkeita, yhteisvaikutuksesta tulee merkittäviä häiriökaikuja säätutkamittauksiin.</p>	<p>Lausunto merkitään tiedoksi, ei aiheuta muutoksia kaava-asiakirjoihin.</p>

Ilmatieteen laitoksessa keskustellaan kompen-saatiomittausten vaatimisesta laajoille hank-keille, kuten on Joutensuon hanke, tosin tästä ei ole vielä konkreettista ehdotusta.	
Luonnonvarakeskus	Kaavanlaatijan vastine
Luonnonvarakeskus ei anna lausuntoja tuulivoi-mapuistohankkeiden osallistumis- ja arviointi-suunnitelmista (OAS). Liitteenä Luonnonvara-keskuksen päätös asiasta.	Lausunto merkitään tiedoksi, ei aiheuta muutok-sia kaava-asiakirjoihin.
Telia Oyj	Kaavanlaatijan vastine
Telial Finland Oyj:llä (Telial) ei ole hankkeesta huomautettavaa, mutta jatkossa hankkeen vai-kutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjes-telmiä. Lisätietoja antaa tarvittaessa production-desk@teliacompany.com .	Lausunto merkitään tiedoksi, ei aiheuta muutok-sia kaava-asiakirjoihin.
Paliskuntain yhdistys	Kaavanlaatijan vastine
Suunnittelualue sijoittuu Pudasjärven ja Pinta-mon paliskuntien alueelle. Poronhoito on mer-kittävä elinkeino Pohjois-Suomessa. Se on tär-keä työllistäjä paitsi suoraan, myös lihan ja mui-den tuotteiden jalostuksen sekä matkailupalve-luiden kautta. Poronhoito on myös merkittävä vetovoimatekijä matkailulle. Poronhoito ylläpi-tää kunnan monipuolista elinkeinorakennetta. Erityisesti pienemmissä kylissä poronhoito on merkittävä työllistäjä ja elinvoimaisuuden, mai-semakuvan ja turvallisuuden ylläpitäjä. Palis-kuntien poronhoito perustuu porojen vapaa-seen laiduntamiseen ja luonnonlaitumien ympä-rivuotiseen käyttöön. Alueen paliskunnissa on paljon muuta maan-käyttöä, ja paliskunnissa ollaan huolissaan vai-kutusten kasautumisesta. Erityisesti energiara-kentamisesta aiheutuvien yhteisvaikutusten kertautuvat haitat uhkaavat nousta kohtuutto-muuden mittoihin. Paliskuntain yhdistys lausuu	

asiassa yleisellä tasolla, sillä yhdistykseen tulee erilaisiin maankäytön hankkeisiin liittyen lausuntopyyntöjä vuosittain vajaa 100 ja määrä on nousussa. Resurssit eivät enää riitä yksityiskoh- taiseen paneutumiseen yksittäisiin osayleis- kaava-asioihin. Kaavoittajalla on selvitysvelvolli- suus kaavan vaikutuksista. Vaikutukset on arvi- oitava riittävällä tarkkuudella yhteistyössä asi- anosaisen paliskunnan kanssa.

Kaavamenettelyn osallistumis- ja arviointisuun- nitelmassa tulee olla alueen paliskunnat merkit- tynä osallisiksi. Poronhoitoalueella osallinen on aina paliskunta, jonka alueelle hanke sijoittuu. Jos kaavan vaikutukset ulottuvat naapuripalis- kuntiin, on heidät myös tulkittava osallisiksi.

Poronhoidon huomioon ottaminen kaavoituk- sessa

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto. Poronhoitolaki (PHL 848/1990) on erityislaki, joka tulee ottaa huomi- oon poronhoitoalueella toimittaessa. Poron- hoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikiaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan poronhoitolailla turvattu erityi- nen oikeus (PHL 3§). Erityisesti poronhoitoa var- ten tarkoitettulla alueella valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomatta- vaa haittaa poronhoidolle (PHL 2§). Maan luo- vuttaminen tai vuokraaminen saa tapahtua vain sillä ehdolla, että maan omistajalla tai vuokra- miehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen aiheuttamista vahingoista (PHL 2§). Poronhoito- laissa (53§) säädetään myös, että suunnitelles- saan valtion maita koskevia, poronhoidon har- joittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpi- teitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asi- anomaisen paliskunnan edustajan kanssa. PHL 53§:n kaltaisia neuvotteluita suositellaan käytä- väksi muillakin kuin valtion omistamilla mailla, sillä ne on todettu hyväksi keinoksi yhteensovit- taan poronhoitoa ja muita maankäytön muotoja kaavoituksessa. Maakuntakaavamääräykset voi- vat myös ohjata neuvottelujen käymiseen.

Paliskunnat on merkitty osallisiksi.

Hankkeessa on järjestetty PHL 53§ kaltainen neu- vottelu, ja sovittu, että toinen neuvottelu järjeste- tään kaavaehdotusta valmisteltaessa.

Poronhoitoalueen maakuntakaavoissa on poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamista edellyttäviä yleismääräyksiä sekä tarkempia määräyksiä esim. poronhoidolle tärkeiden alueiden huomioonottamisesta ja säilyttämisestä. Voimassa olevan Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan poronhoitoalueen rajaa koskevan merkinnän määräys edellyttää: ”Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet, kuten erotus- ja ruokintapaikat sekä pyyntiaidat. Valtion maiden käytön osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa.” Voimassa olevassa Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 poronhoitoalueen rajan merkintään liittyy suunnittelumääräys: ”Maankäytön suunnittelussa on turvattava porotalouden ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet, kuten erotus- ja ruokintapaikat sekä pyyntiaidat. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa.”

Maakuntakaavoissa on myös tuulivoimaloiden alueisiin liittyviä yleismääräyksiä, joissa edellytetään poronhoitoalueella turvaamaan poronhoidon edellytykset.

Maankäyttö- ja rakennuslain (jatkossa alueidenkäyttölaki) 39§:n mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset. Yleiskaavalla ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta haittaa. Poronhoito on osa alueen elinkeinoelämää ja etenkin sivukylillä tärkeä toimeentulon lähde. Poronhoitajat ovat alueella oikeudenhaltijoita, joille ei saa hankkeen kaavalla aiheuttaa kohtuutonta haittaa. Suunnittelualueella poronhoidon turvaaminen hankkeen kaavoituksessa on välttämätöntä.

<p>Alueidenkäyttölain 9§:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Poronhoidon nykytila ja toiminta kaava-alueella ja sen vaikutusalueella tulee kuvata. Vaikutukset poronhoidolle tulee arvioida yhteistyössä alueen paliskunnan kanssa.</p> <p>Kaavassa on selvitettävä sen vaikutukset niin laajasti kuin niitä arvioidaan olevan. Selvityksessä tulisi kiinnittää erityistä huomiota yhteisvaikutusten arviointiin. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on otettava huomioon hankealueen paliskuntien toiminta-alueella ja lähialueella käynnissä olevat hankkeet Yhteisvaikutusten arvioinnissa asianosaisen paliskunnan antama näkemys vaikutuksista on otettava huomioon.</p> <p>Poroelinkeinosta tulisi kuvata osayleiskaavan valmisteluaineistossa seuraavia perusasioita:</p> <ul style="list-style-type: none">• Asianosaisen paliskunnan perustiedot• Kuvaus poronhoidon toiminnan luonteesta suunnittelu- ja kaavan vaikutusalueella• Poronhoidon perusinfrastruktuurin kuvaus suunnittelu- ja kaavan vaikutusalueella<ul style="list-style-type: none">▪ Alueen sijoittuminen suhteessa porojen laiduntamiseen▪ Alueen merkitys paliskunnan toiminnan kannalta:<ul style="list-style-type: none">○ Miten suuri osa paliskunnan poroista laiduntaa/käsitellään alueella? o Miten suurta osaa poronomistajista hanke koskee suoraan?○ Jos alueelle sijoittuu poronhoidon rakenteita (esim. erotusaita, kämppä), mikä on niiden merkitys (pääaita vai vähemmän käytetty) paliskunnan poronhoidon kannalta? <p>Lisäksi kaavan valmisteluaineistoista tulee käydä ilmi, miten on arvioitu PHL 53§:n mukaisen tai sen kaltaisen neuvottelun tarve, neuvottelun suunniteltu ja/tai toteutunut ajankohta, ja tarvittaessa, miten neuvottelu sovitetaan yhteen YVA- ja kaavamenettelyn kanssa.</p>	<p>Yhteisvaikutusten arvioinnissa on huomioitu hankealueen paliskuntien toiminta-alueella ja lähialueella käynnissä olevat hankkeet. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on otettu asianosaisen paliskunnan antama näkemys vaikutuksista.</p>
---	--

Suosittelut aineistot ja/tai menetelmät vaikutusten arviointiin:

- Paliskuntain yhdistykset tilastot (Poromieslehden vuoden 1. nro: tilastoliite)
- Paliskuntien tiedot: <https://paliskunnat.fi/py/paliskunnat/paliskuntien-tiedot/> ▪ Porotalouden paikkatietoaineisto
- Karttatyöskentely ja/tai poroisännän/paliskunnan edustajan/edustajien haastattelut ▪ Neuvottelut
- Paliskunnan lausunto

Lisätietoja:

Anttonen ym. (2023) Tuulivoimahankkeiden suunnittelu ja operointi poronhoitoalueella – tuulivoimaalan ja poronhoidon näkemys hyvistä käytännöistä. https://akordi.fi/wp-content/uploads/Paliskunnat-jatuulivoimatoimijat_toimintamalli_12012023_FINAL.pdf Paliskuntain yhdistyksen nettisivut:

Maankäyttö <https://paliskunnat.fi/py/neuvonta/maankaytto/>

Tutkimustietoa <https://paliskunnat.fi/py/materiaalit/tutkimustietoa/> Opas poronhoidon tarkasteluun maankäyttöhankkeissa (PoroYVA-opas): https://paliskunnat.fi/poroyva/PoroYVA_2014_FI_web.pdf

Kaavassa annettavat määräykset

Tuulivoimaosayleiskaavassa on syytä antaa määräys, jonka mukaan kaava-alueella sallitaan porotalouden edellyttämien rakenteiden rakentaminen siten, että ne sovitetaan yhteen tuulivoimatoimintojen kanssa. Tämä määräys on tarpeellinen, sillä alueelle voi olla tarvetta rakentaa poronhoidon rakennelmia, esimerkiksi pyyntiaitoja. Rakenteiden salliminen ei kuitenkaan turvaa riittävästi poronhoidon edellytyksiä hankkeen jatkosuunnittelussa ja toteuttamisessa.

Kaavoissa tulisi lisäksi antaa alueella voimassa olevan maakuntakaavan ohjausta noudattava yleinen kaavamääräys poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamiseksi.

Kaavaan on lisätty M- alueen määräykseen maininta porotalouteen liittyvän rakenteen sallimisesta.

<p>Esimerkiksi: ”Alueen suunnittelussa ja toteutuksessa on turvattava poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytykset.” Tämän kaltainen määräys on vakiintuneesti käytössä poronhoitoalueen tuulivoimaosayleiskaavoissa.</p> <p>Kaavan sallimasta rakentamisesta voi aiheutua paliskunnalle kohtuutonta tai huomattavaa haittaa, jota ei kaavamääräyksin ole mahdollista lieventää tai poistaa. Tällöin kaava on alueidenkäyttölain (39§) tai poronhoitolain (2§) vastainen, eikä sitä voida hyväksyä.</p> <p>Lopuksi</p> <p>Kaavassa on selvitettävä sen vaikutukset niin laajasti kuin niitä arvioidaan olevan. Vaikutusten arvioinnin tulee olla asianmukainen ja riittävä.</p> <p>Paliskunnat on merkittävä osallisiksi kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</p> <p>Alueen paliskuntien kanssa tulee käydä hankkeesta poronhoitolain 53§:n mukaisia tai kaltaisia neuvotteluita kaavamenettelyn aikana. Järjestettävät neuvottelut on syytä kirjata osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan. YVA- ja kaavamenettelyiden aikana tulee etsiä keinoja haitallisten vaikutusten estämiseen, lieventämiseen ja kompensointiin yhteistyössä alueen poronhoidon harjoittajien kanssa.</p> <p>Alueen paliskuntien lausunnot ja kannanotot tulee ottaa huomioon painoarvoltaan merkittävänä</p>	
<p>Korpisen vesiosuuskunta</p>	<p>Kaavanlaatijan vastine</p>
<p>Korpisen vesiosuuskunta vastustaa kyseistä hanketta . Vedoten ympäristö ja maisemallisiin näkökohtiin</p>	<p>Vaikutukset ympäristölle ja maisemalle arvioidaan kaavaprosessissa ja YVA-menettelyssä.</p>